00:00:05 SPK_1
סבתא שלי, רגינה כהן, נולדה בסלוניקי בשנת 1926. ב-42, כשהגרמנים נכנסו ליוון, היו. לסבתא שלי שתי אחיות גדולות, כבר נשואות, ואח קטן, בגיל בר מצווה. כל דף תמה עכשיו, כל טיפ שאת עושה, נשאר לנצח. בפברואר 43' ריכזו הגרמנים את יהודי סלוניקי בגטו ותוך כמה ימים שלחו אותם ברכבות לאושוויץ. סבתא הייתה בת 16

00:00:40 SPK_2
טוב חבר'ה, זהו, אנחנו עכשיו בתחילת הרכבת בדרך של הרכבת שתסיע אותנו לאושוויץ.. עוזבים את ורשה. האמת היא שזו פרגשה משונה להיות כאן ברכבת, כי זה פשוט מזכיר

00:01:01 SPK_3
תראי, ברכבת היינו, לא הרכבת כמו בן אדם שאפשר לשבת, הרכובות נצטרכים לבהמות. כולנו. עמדנו, עמדנו כמו סרדינים. הילדים מסכנים היו בוכים, מה הם רצו? אז האימהות, מה היו עושים? היה שמים אותם לעשות פיפי, והתקררו את הפיפי ונתנו להם לשתות. את יודעת כמה ילדים כבר מתו ברכבת? אז היינו, אז הבנו לאן לוקחים אותנו

00:01:37 SPK_1
טוב, הנה אנחנו בתוך הרכבת. נורא נחמד, אני חייבת להגיד שיכולנו כולם לשבת באותו חדרון. כזה. אותו תא. אותו תא. כנראה שגם אני מתרגשת. דמי. נסעת פה

00:01:56 SPK_3
אז כשהגענו למקום, פתחו את הדלתות, ראוס, ראוס, ראוס, ראוס, ראוס, שנל, שנל, שנל,. מהר, מהר, ירדנו, היה לילה, גשם, קור, והתחילו להפריד, לעשות סלקציה

00:02:15 SPK_2
אנחנו עכשיו בדרך לפתק של פתיחת יום השואה, בעמדת הטראפו פה, עוד לא רחוק מהמלון.. חכה רגע, אתה עוד לא מפליט, עכשיו אתה עון

00:02:28 SPK_4
של הדלקת המשואה בקרקע רבבו, פתאום בכתה נורא והיא נזכרה בקטע שבו היא נפרדה. מאמא שלה. וזה היה בשער של אושוויץ, ומה שקרה הוא שהאחי הקטן בני, שהיה בן 13, פתאום היא נזכרה שבעצם היא ראתה את כל הילדים בני ה-13 מהארץ שעומדים עם הדגלים, ופתאום נזכרה שבעצם הם הכינו לו בדיוק בר מצווה, הוא היה צריך לעלות לתורה. והיא אמרה שבמקום לעלות לתורה הוא עלה לגזים אמא שלי הצעקה, רג'יניקה, מרביצים לך, מותק, תלכי

00:03:07 SPK_3
אנחנו מבוגרים וילדים, לוקחים אותנו באוטו, כי אנחנו לא יכולים ללכת. אתם נערים, תלכו. ברגל. אנחנו ניפגשה

00:03:21 SPK_1
בשבילי היא גם סוג של אמא. אני לא בטוחה עד כמה היא סבתא בשבילי בכלל. להפתות את. המקום של מנוחה אמיתית, של להיות יחד בלי שום מחויבות, מקום הכי כזה של רווחה, מאוד מאוד. וגם כשעברתי באמת, עברתי תקופות קשות שהייתי צריכה בהן תמיכה, מספיק שבאתי והיא ראתה עליי שאני במצוקה, ופשוט יכולתי... להיות אצלה ולאגור כוחות, ממש ככה. אז היא בשבילי היספת, היא אמא והיא עיר מקלט

00:04:12 SPK_2
אנחנו עכשיו הולכים לכיוון האנדרטה, יש חלוקת תפקידים. אם אני לא מצלמת, אז מחבקים. את אחת ה... הוספת אותו, ככה הוספת, כי הוא לא שם לב איפה סבא, כלומר אנחנו במצב של לראות שכולם נמצאים

00:04:32 SPK_3
את מבינה איפה אמא שלך, איפה אח שלך? לא, את לא יודעת איפה הם. ואנחנו היינו,. כשהיינו כבר במחנה כמה ימים, שאלנו מתי נפגוש את ההורים, אמרו לנו הנה ההורים שלכם שם, העירו לנו את האש. מי? הגרמנים. הגרמנים אמרו לכם? בכלל לא ידענו מה זה. לא הבנתם? אנחנו, הבלוק שלי היה בלוק שתיים מול הקרמטוריו. כל הזמן היה אש שמה, כל הזמן ריח של בשר. אנחנו, מה ידענו ששורפים אנשים? חשבנו שעושים על האש

00:05:10 SPK_1
אה, זה כשהתארסתם?

00:05:11 SPK_3
כן.

00:05:12 SPK_1
לא ידעתי שזה כשהתארסתם. לפני החתונה.

00:05:16 SPK_3
חברים היינו פה, מה זה חברים?

00:05:19 SPK_1
עם סבא פפו סבתא התחתנה כשחזרו לסלוניקי, ניצולים יחידים ממשפחתם. במשך שנים היה. סבא אחראי העיקרי לסיפורי הזיכרונות שהתגלגלו במטבח

00:05:31 SPK_2
זה היה ככה עם כל העצים האלה גם קודם?

00:05:34 SPK_5
לא היה עצים בכלל.

00:05:35 SPK_2

לא היה בכלל עצים. לא היה עצים.

00:05:36 SPK_5
היום עשו קשטוי זה ובגינות ובצק ובצ'ים. כן, כולם, זה שום דבר לא היה, עשו אתר למוזיאון. עכשיו

00:05:47 SPK_3
קודם כל קמנו בבוקר, ישר למקלחת, מקלחת קרה, ושם זה היה קור תחת לאפס. אחר כך. עמדנו בשורה, חמש, חמש, חמש, חמש, עד שיבואו לספור אותנו. לא היה לנו שם, היו קוראים לנו אותנו מהמספר. אני יודעת שקוראים לריג'ינה, קוראים את המספר ואני לא מבינה, בום, מכות, מכות. עד שהתרגלנו. פירצי, כנוליינו נויסי. זהו. וגמרנו, לוקחים אותנו לעבודה. ארבעים. ובשער, לא פחות ולא יותר, היה תזמורת. היו מוצאים אותנו עם תזמורת. ומה זה עבודה? לקחו אותנו הרבה הרבה הרבה ברגל. ומה זה עבודה? האוסקומנדו. האוסקומנדו זה בטוריה. כל היום עבדנו מהבוקר עד הערב, ושום תועלת לא היה. סתם אינועים

00:06:40 SPK_1
מרגע הכניסה לבירקנאו סבתא בעצם הקימה לה משפחה חלופית, שרה, לילי, לורה וקלרה.. ארבע חברות שהגיעו איתן מסלוניקי והלכו איתן מאז לכל החיים

00:06:54 SPK_2
שרה, במקום שלנו מקודם היו תולים את האנשים?

00:06:58 SPK_6
כשהיינו באים מהעבודה, היו כמה אנשים שהיו צריכים לתלות אותם. אנחנו הוציאו אותנו. מבחוץ עם הפרוסה לחם והם תלו את הבחורים האלה או בחורות ואנחנו היינו אוכלים את הפרוסה כי באנו מהעבודה

00:07:24 SPK_1
לאחר שנה העבירו את סבתא וחברותיה לאושוויץ, שם הן עבדו בשוקומנדו, מפעל לפירוק. נעלי הקורבנות

00:07:31 SPK_3
היינו גולבים בערב את נעליי. היינו שמים פה, פה, פה, למכור אותה אצלנו, היינו קבוצה של. חמישה, כל אחת היה לה תפקיד. אני הייתי הגונבת, הייתי כזאתי, הייתי נכנסת מהחלונות, מזה וזה, הייתי מביאה. אז לילי הייתה המוכרת, דודה לורה הייתה מנסה לנו תקנים, הייתה מפחדת לזוז. כל פעם עושים לנו סלקציה, מגזים, ימין לשמאלה, ימין לשמאלה אני הייתי הולכת כל פעם יותר אחורה, אולי הרשימה תתמלא. הרשימה הזאת לא התמלאה. אז זאתי הפקידה, היא ראתה אותי ואומרת, כנראה שזאתי לא תחיה כבר עד מחר בבוקר. לקחה אותי ככה, כמו שלוקחים גור, ככה, גור, זרקה אותי באיזה פינה. וזהו, לא רשמו מספר, לא רשמו כלום. בבוקר, החברות שלי רואים. שאני לא בשורה שהולכת לעבודה ולא בשורה שהולכים לגזים. איפה אני? הם חיכו שהשורה של הגזים ילכו, אז הם עשו סיבוב אחרי שהם הלכו, מצאו ככה, כמו חבילה אחת, הנה, הנה, הנה, אמרתי, מה, כבר לוקחים אותי לגזים? אומר, לא, לא, שקט, כבר הלכו, כבר הלכו, כבר הלכו, אנחנו לוקחים אותך לעבודה. וניצלתי. תודה. תודה על

הבריאות שלך

00:09:25 SPK_1
גם לך.

00:09:27 SPK_3
נרדה שלי.

00:09:28 SPK_1
כמה שנים כבר פה נחת, נגיד, פר... יש 30 שנה. 30, אה? כל בוקר כמעט. כל בוקר אני באה. לבקר פה. אני הנכדה שלה, דרך אגב. אוי, משהו. נכנסנו לחשר העבודה משחררת, זוכרת את רוחלה, ככה אישה שיש לה אפשרות לחבק, יש לה זוג זרועות מחבקות מאוד מכל בחינה אפשרית, והם לא רצו להתחבק, לא סבתא ולא סבא, הם רצו ללכת עם הדגל ולדרוך שם על האדמה ולרמוס אותה

00:10:25 SPK_3
פתאום, יום אחד, אומרים לנו, כנראה הייתה הסוף בא של המלחמה. אמרנו לוקחים אתכם. לברגן בלזה ברגן בלזה? ברגן בלזה זה... אבל מה? ברגל? באמת בדרך כמה מתו? הגענו לברגן בלזה, זרקו אותנו באיזשהו סניף אז לא כלום, ולא אוכל ולא שתייה ולא כלום פה תמותו. והיינו קמים בבוקר ומזאת הוא קיבל מאתה זאת, גם מאתה. כל כך חוו לי עצמות לכולם על הרספה, כמו חיות. אז היינו לוקחים מתים והיינו ישנים עליהם כמו מסדרו. פתאום בא חייל אחד, אומר לנו, היום תקבלו לכת. יאללה בואו נאכל משהו. אמרנו שמענו לחם, חודש לא שמענו את השם. איפה? תבואו על יד הקנטינה, תשבו על הרספה, נחלק לכם לחם. אנחנו על ארבע, אף אחד כבר לא יכול לעמוד. היינו חתולים, עלרנו על ארבע, ישבנו, פתאום אנחנו שומעים רעש. מטוסים, טרקטורים, זה טו טו טו טו טו. אני אומרת, מה זה? מה קרה? הוא, אמרנו, עד שאנחנו נקבל חתכת לחם, עכשיו הם באים, מי אלה? מי אלה? זה הבריטים שבאו

00:12:12 SPK_4
הייתם שהם לא הפריעו לכם.

00:12:14 SPK_3
בשביל לשחרר אותנו. הם נכנסו למטבח, לקחו חתכת לחם מזה שהיו נותנים לנו, נתנו לה. כלב. הכלב מת. ראיתם מה שהם עשו? עשו לחם עם רעל, שנאכל את זה, אנחנו רעבים, היינו אוכלים הרבה, והיינו מתים. הם לא רצו שמישהו אחד יצא חי, שיספר מה שהיה, מה שהם עשו. אבל בכל זאת, אלוהים גדול, יצאנו כמה וסיפרנו, ועלרנו אפילו לבקר, וראינו, והבאנו את דור שלי שישם

00:12:57 SPK_7
אל מקום עקיף שנים, בגאון ובדממת הזדהות. המצעד יצעד.

00:13:09 SPK_1
ראיתי אותה פשוט דוהרת עד לנקודה הזאת שבה היא אמרה יאללה, תוציאו את הנרות.. שזכבתי בתיק כבר שבוע, תנו לי אש, זה, בואו נגיד קדיש, והרגע של ההתייחדות הזאת עם

אמא שלה שם, הוא התחבר לי להרבה מילים ומשפטים שאמא שנים היא זרקה פה ושם, בנוגע לאמא שלה בתור הכוח העיקרי ששמר עליה במחנה

00:13:39 SPK_3
אני לא יודעת, אני חושבת שאמא שלי עוזרת לי. ככה אני חושבת, שיש לי משהו, שקורה לי. משהו, תמיד אני עם אמא שלי. אני הולכת לישון, אני אומרת לילה טוב לאמא, בחיי

00:13:54 SPK_1
ברגע שהיא עמדה שם, הרגשתי שהיא כאילו מחזירה את חובתה לאותו כוח ששמר עליה,. ואחרי זה היא עושה אחורה פנה, הולכת אל המקום שבו ישנה. אל הצריף שלה, ופשוט עולה על הדרגש, כאילו אתמול היא רק ירדה משם

00:14:14 SPK_8
זאת הייתה המיטה שלך? באיזה תקופה היית פה?

00:14:19 SPK_9
הייתי פה ב... בשנה הראשונה, בהתחלה. לא נכון.

00:14:25 SPK_8
ב-42?

00:14:26 SPK_9
ב-42.

00:14:28 SPK_8
וישנת קבוע פה כל התקופה?

00:14:30 SPK_9
..קבוע ישנתי פה שנה שלמה, אחר כך העבירו אותנו ב.

00:14:34 SPK_2
הנה שם, שם פה, ואז רגילה.

00:14:38 SPK_8
זו פעם ראשונה?

00:14:40 SPK_9
אנחנו היינו למעלה.

00:14:41 SPK_8
זו פעם ראשונה שאת חוזרת אליי? ממש, כן.

00:14:44 SPK_9

הנה, את רואה גם את זה?

00:14:45 SPK_6
אנחנו היינו ביחד.

00:14:49 SPK_2
נראה אותך מטפסת.

00:14:51 SPK_9
את רוצה לראות?

00:14:52 SPK_2
לא, תעשי פה, תעשי פה. תעשי פה ככה. ככה לא עשיתי אותי. לא, לא עשיתי אותי.

00:15:05 SPK_4
אנחנו מחזיקים מעמד מצוין, גמרנו את כל החיים הקשים, הם התמודדו עם זה יוצא מן הכלל? וזה היה הדבר הכי טוב שיכולנו לעשות בשבילם, זה לבוא איתם ולהיות פה כי זה היה כאילו להוציא, אתה יודע, את הדיבוק, הם שמת, מצאנו את המקרה ששמת שכבה עליה, יכולת להראות לעצמך

00:15:27 SPK_1
את הדרגה שהיא הייתה עליו והיא נתפה את זה וקיבלה את זה ותפסה על זה וירדה מזה. ופספסה עוד פעם והראתה לכולם ואחרי שהיא יצאה משם אמרה עכשיו זה נמצא אני חושבת שהמסע הזה יותר מהכל הבהיר לי עד כמה הם עשו עבודה נפלאה עם סבא וסבתא שלי, ולתת לנו את התחושה שהם לא חיים בצילו של הדבר הזה, שהחיים שלהם ואנחנו זה הדבר הכי נפלא שקרה להם. כל הסיפורים שאתם הציפרו במטבח החם שלהם היו סיפורים שמהולים בהומור. כשהיינו בפולין הבנתי שהמציאות הפנימית שלהם היא... אחרת, החור השחור שלהם ישנו, הוא כל כך ישנו, זה דבר שהוא בלתי ניתן לתיאור. היה לי מאוד עצוב לקבל את זה שאני אף פעם לא אבין בעצם מה עבר עליהם

00:16:38 SPK_8
ואם את נוסעת, לאן את נוסעת? הנצח הוא רק נפש.

00:16:47 SPK_1
והאנושיות והמשפחתיות שסבתא שלי היא, כמו שאמרתי קודם, היא אידאל של הערכים. האלה, יחד עם כל זה יש בדידות עצומה. יש כאב, יש בדידות, יש דבר שאנחנו לא יכולים לעזור לה בו. וזה מאוד קשה

00:17:12 SPK_3
המשפחה שלי זה כל העולם. אין לי משהו אחר. משפחה, הילדים, הנכדים, מביאים לי אנרגיה.. אני מאוד מאוד אוהבת את הילדים והנכדים. תראי, זה מה שיש לי מהמשפחה. ככה שתהיי לך ככה